

Direktiv om en unionsomfattande effekt 2022/23:FPM70 för körkortsåterkallelse

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

2023-04-05

Dokumentbeteckning

COM(2023) 128

Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the Union-wide effect of certain driving disqualifications

Sammanfattning

Europeiska kommissionen presenterade den 1 mars 2023 ett förslag till direktiv i syfte att införa ett system för att beslut om körkortsåterkallelse ska få verkan i hela unionen i de fall en medlemsstat återkallar ett körkort som har utfärdats i en annan medlemsstat.

Regeringen välkomnar i huvudsak initiativet. Det är positivt att förslaget innebär att medlemsstaterna ska respektera varandras beslut om körkortsåterkallelse. Förslagets administrativa bördor och kostnaderna bör dock stå i proportion till nyttan och vara kostnadseffektiva. Direktivet skulle kunna kompletteras med en möjlighet för medlemsstaterna att i vissa fall besluta om längre återkallelsetider och omfatta interimistiska beslut innan den straffrättsliga frågan är avgjord.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Att förbättra trafiksäkerheten är ett av de grundläggande målen för unionens transportpolitik. Europeiska kommissionen presenterade i juni 2019 meddelandet EU:s ram för trafiksäkerhetspolitik 2021–2030 – Nästa steg mot ”nollvisionen” (SWD(2019) 0283). I meddelandet föreslog kommissionen nya delmål för att halvera antalet döda och allvarliga skadade på vägarna mellan år 2020 och 2030, vilket är ett mål som ursprungligen sattes i 2017 års Valettadeklaration om trafiksäkerhet. I Valettadeklarationen uttalades

också behovet av samarbete mellan medlemsstaterna i fråga om körkortsåterkallelser av förare som inte är bosatta i landet där överträdelsen begicks.

Enligt gällande regler är det endast den medlemsstat som har utfärdat ett körkort som kan återkalla det så att återkallelsen gäller i hela EU. Andra medlemsstater får endast begränsa rätten att köra fordon inom sina respektive territorier i enlighet med territorialitetsprincipen. I frånvaro av åtgärder från den medlemsstat som utfärdat körkortet, kan en person som begått allvarliga överträdelser i en annan medlemsstat alltså behålla sin rätt att framföra fordon i alla andra medlemsstater.

Direktiv 2006/126/EG om körkort reglerar vissa delar som rör körkortsåterkallelse. Inom ramen för utvärderingen av körkortsdirektivet drogs slutsatsen att det saknas ett effektivt system för körkortsåterkallelser inom EU i de fall en medlemsstat återkallar ett körkort som har utfärdats i en annan medlemsstat. Inrättandet av ett system för att beslut om körkortsåterkallelser ska få verkan i hela EU var därför ett av fokusområdena i utvärderingen av körkortsdirektivet. I ett sent skede av utvärderingsprocessen valde kommissionen att bryta ut bestämmelser som rörde körkortsåterkallelse till en separat rättsakt.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen presenterade den 1 mars 2023 ett förslag till direktiv i syfte att införa ett system för att beslut om körkortsåterkallelse ska få verkan i hela EU i de fall en medlemsstat återkallar en persons körkort som är utfärdat i en annan medlemsstat.

Direktivet föreslås omfatta körkortsåterkallelser på grund av allvarligare överträdelser av trafiksäkerhetsrelaterade brott, nämligen hastighetsöverträdelser, rattfylleri, drograttfylleri eller att en person gjort sig skyldig till ett trafiksäkerhetsrelaterat brott som orsakat dödsfall eller allvarliga kroppsskador.

Förslaget innebär en skyldighet för det utsedda nationella kontaktstället i den medlemsstat där överträdelsen begicks, att underrätta den utfärdande staten i de fall återkallelsen varar minst en månad. Underrättelsen föreslås ske med hjälp av ett standardcertifikat som ska skickas via plattformen för utbyte av körkortsuppgifter RESPER. I förslaget fastställs minimikrav för certifikatets innehåll, såsom vilken myndighet som har beslutat om återkallelsen, den aktuella överträdelsen, återkallelsegrunden, berörd person och förfaranden som följts för att återkallelsen ska få verkan.

Den utfärdande staten ska inom 15 dagar från mottagen underrättelse vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att beslutet som fattats av överträdelsestaten ska få verkan i hela EU. Förslaget anger vilka åtgärder som ska vidtas på grundval av det beslut som fattats av överträdelsestaten,

liksom att den vidtagna åtgärden ska återrapporteras till det nationella kontaktstället i överträdelsestaten via RESPER.

I förslaget anges också ett antal undantag som medger utrymme för den utfärdande staten att vägra att en annan medlemsstats beslut om körkortsåterkallelse ska få verkan i hela EU. Dessa undantag inkluderar exempelvis fall där den aktuella överträdelsen inte hade lett till en körkortsåterkallelse i den utfärdande staten.

Vidare innebär förslaget att den utfärdande staten ska informera den berörda personen om beslutet att körkortet har återkallats och tillhandahålla information om processer för överklagande. Medlemsstaterna ska säkerställa att rättsliga förfaranden finns på plats för att överklaga beslut om återkallelse, vilka ska motsvara medlemsstaternas redan etablerade rättsliga förfaranden för denna typ av fall. Förslaget anger att ett beslut om körkortsåterkallelse endast kan överklagas i överträdelsestaten.

Därtill föreslås att medlemsstaterna ska samla in omfattande statistik om körkortsåterkallelser, vilket ska översändas till kommissionen varje år i syfte att utvärdera direktivets genomförande.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget bedöms påverka svensk författning. I körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980) regleras de materiella reglerna om körkortsingripande.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen anför i konsekvensanalysen, som ligger till grund för förslaget till revideringen av körkortsdirektivet (SWD(2023) 128), att förslaget till direktiv om körkortsåterkallelse förväntas medföra kostnader om 26,3 miljoner euro för medlemsstaternas myndigheter under perioden 2025–2050.

Regeringen bedömer att förslaget inledningsvis kan ge vissa ökade kostnader för det nationella kontaktstället när det gäller kravet om att samla in omfattande data i enlighet med direktivet. Kravet om att underrätta den utfärdande staten om körkortsåterkallelser kan innebära en ökad administrativ börda för det nationella kontaktstället när det gäller att skicka underrättelser till andra medlemsstater. Även bestämmelser om att bevaka att ingripandebeslut vinner laga kraft och krav om delgivning av beslut kan medföra särskilda insatser. Ytterligare kostnadsökningar kan härledas till kravet om att säkerställa att beslutet som fattats av överträdelsestaten får verkan i hela EU inom 15 dagar från mottagen underrättelse, vilket kan kräva resursförstärkningar hos det nationella kontaktstället.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar i huvudsak initiativet. Rätt genomfört kan direktivet bidra till att en medlemsstats beslut om körkortsåterkallelse också får verkan i hela EU, vilket kan förbättra trafiksäkerheten inom unionen. Samtidigt måste de administrativa bördorna och kostnaderna som förslaget föranleder stå i proportion till nyttan och vara kostnadseffektiva.

Regeringen ser positivt på att förslaget innebär att medlemsstaterna ska respektera varandras beslut om körkortsåterkallelse. Samtidigt kan det i vissa fall vara lämpligt att ge medlemsstaterna möjlighet att besluta om längre återkallelsetider och att direktivet inte hindrar medlemsstaterna från att vidta åtgärder enligt exempelvis de trafikmedicinska reglerna.

Vidare ser regeringen positivt på att förslaget medger utrymme för medlemsstaterna att vägra att erkänna beslut om körkortsåterkallelser i de fall en överträdelse inte hade lett till en återkallelse i den medlemsstat som har utfärdat körkortet. Regeringen anser också att direktivet skulle kunna omfatta interimistiska beslut om ogiltigförklaring av utländska körkort innan den straffrättsliga frågan är avgjord.

Därtill anser regeringen att det är viktigt att skyddet för den personliga integriteten värnas.

Finansiering ska ske i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop. 1994/95:40, bet. 1994/95: FiU5, rskr. 1994/95:67). Om utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten skulle bli aktuella behöver dessa finansieras genom omprioriteringar i den fleråriga budgetramen (MFF).

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu inte kända. Förslaget har remitterats och planeras att avslutas i juni 2023.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Direktivet rättsliga grund är artikel 91.1 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, enligt vilken rådet ska fastställa åtgärder för att förbättra transportsäkerheten.

Det ordinarie lagstiftningsförfarandet i artikel 294 i samma fördrag är tillämpligt, vilket innebär att rådet beslutar med kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att direktivets syfte är att säkerställa att beslut om körkortsåterkallelser får verkan i hela EU i de fall en medlemsstat återkallar en persons körkort som är utfärdat i en annan medlemsstat.

Enligt kommissionen har medlemsstaterna varken nödvändig information, rättsliga instrument eller incitament att säkerställa att körkortsåterkallelser till följd av överträdelser som begåtts i en annan medlemsstat än den som utfärdat körkortet ska få verkan i hela EU. Enligt subsidiaritetsprincipen kan förslagets avsedda syften endast uppnås genom åtgärder på unionsnivå. Regeringen delar kommissionens uppfattning om förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Det är svårt att se att de problem som förslaget syftar till att lösa skulle kunna hanteras bättre på nationell nivå.

När det gäller proportionalitetsprincipen anser kommissionen att förslaget inte går utöver vad som krävs för att uppnå de avsedda syftena. Kommissionen framhåller i sammanhanget att direktivet endast omfattar körkortsåterkallelser som hänförs till de allvarigare trafiksäkerhetsrelaterade trafikförseelserna. Regeringen instämmer i kommissionens bedömning och anser att förslaget i huvudsak är förenligt med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Som ordförande i rådet kommer Sverige att inleda behandlingen i rådsarbetsgruppen under mars 2023.

4.2 Fackuttryck/termer

RESPER – Europeiskt nätverk för utbytande av körkortsinformation.